

התנודה בכמויות החלב ליום עבודה היתה — מינימום 139 ק"ג (עין-כרמל) ומכסימום — 198 ק"ג (העוגן).

רוכז ע"י י. כ.

הושקעו 24,6 ימי עבודה לפרה (כולל גידול) וכמות החלב שנוצרה ביום עבודה אחד עמדה על 172 ק"ג. התנודה בימי עבודה לפרה נעה בין 20 (מעגן מיכראל) ל-33,2 (עין-הכרמל);

הערה לסקירה על ההזנה בעמק חפר

בשעה שהכמות השנתית של מספוא גס נעה סביב 5 טון לראש, הרי כיום כשמאביסים 15 טון ואף למעלה מזה — אין לסמוך הרבה על מספרים אלה, כשבאים להשוות משק אחד למשנהו. הרי יכול לקרות שבמשק האחד נתברכו עובדי הרפת בטביעת עין של תת-הערכה וההיפך פך מזה יכול היה להיות במשק השכן. ודי בתקלה זו כדי לפסול את מהימנות ההשוואות בין משק למשק; אולם קיימת גם צרה שניה, והיא — הערכת ערכו המזין של המספוא לסוגיו השונים ובעונות השונות של השנה. אינני משלה את עצמי — דיקנות אובייקטיבית היא בלתי אפשרית במקרה זה, אבל החופש המוחלט שזר כים בו רושמי הרשימות של המזונות בהערכת הטיב, הרי הוא פותח פתח לכל מיני תמרונים, ומכאן התוצאה שבסוף השנה: במשק אחד העביר (או גודש) נכבדה מאוד ובמשק האחר בוצעה האבסת העדר תוך „שקידה" על גרעון הגון ביח"מ. ובכן מה תועיל ההשוואה של מספרים ש„נוצרו" בתנאים כה בלתי אחידים? את ענין המשקל האבסולוטי והמדויק של המספוא אפשר היה אמנם לקבוע אילו הונהגה השקילה, אבל אין לקוות שדבר זה יתגשם בתנאי המשק כיום.

ומהי הצעתי לתיקון הדברים? לדעתי רצוי הדבר לבטא את היקף וגודל סעיף האספקה הגסה בדונמים. בכל משק חקלאי יודעים בדיוק כמה דונמים נזרעו תלתן, כמה דונמים סלק וכ"ו וכ"ו. והערכת יעילות ההזנה ויחד עם זה יעילות ייצור המספוא יהיו צמודים לשטח. מובן שקיימים הבדלים גדולים ואף קיצוניים בין משק אחד למשנהו בכל הנוגע ליכולים לכל דונם של כל גידול וגידול, אבל אין זה גורע מסמכות אחת-המידה שנקטה לשם הש-

אין כל ספק, שחשיבות רבה נודעה לפגישות אזוריות של העובדים, ובאופן מיוחד רצוי הדיון בשאלות הזנת הבקר; הרי זהו הסעיף העיקרי בהוצאות הייצור של ענף הבקר, ובו בעיקר תלויים הרנטביליות והסיכויים להתקדמות. וזר כר אני שכבר בפגישות הארציות או האזוריות של עובדי הענף „בימים ההם" היו מתדיינים בשאלות האספקה וההזנה, וגם אז היו מגישים רשימות וסיכומים שונים שהתבססו על קילוגרם מים ויחידות מזון כפי שנרשמו בכל משק ומשק. התעוררו כבר אז אצלי ספקות, ובהמשך השנים אף גברו והלכו ספקות אלה, לגבי שיטות החישובים האלה; ומוקשה באופן מיוחד היה בעיני דבר ההשוואה בין משק אחד למשנהו והסקת מסקנות על יסוד חומר זה. ומהו בעצם היסוד לספקות אלה?

ענין מהימנות המספרים הנרשמים בכל הנור גע למספוא הגס. כידוע רושמים את הכמויות של תלתן וכדומה בקילוגרמים או בטונים לא לפי שקילה אלא לפי אומדן, או יותר נכון לפי „מראה-עיניים". ידועים גם הוויכוחים בין עובדי הרפת לבין עובדי המספוא ביחס להערכת משק קל העגלה, האוטו או הטריילר. ולא יהיה זה מיותר לספר כאן על „מעשה שהיה" בשעת ביקור באחד המשקים בעמק יזרעאל. כשהוכנסה העגלה עם התלתן לרפת שאלתי את העובדים בכמה הם מעריכים מטען זה; נאמר לי — משק קל המטען הזה הוא טון אחד. במקרה היו תחת ידי המאזניים של מבקר החלב והחלטתי לשקול את המטען כולו במנות, כפי שהוגשו וחולקו לפרות. התוצאה היתה — 750 ק"ג בס"ה.

אין להרבות במלים על המכשלה הזו שבאומדן דן לפי מראה-עיניים. ואם אף בשנים ההן הטעות בהערכת המשקל היתה מסלפת את המציאות,

במשך השנים מתבטאת על יסוד תנובת הדונם בחלב, בשר או שומן של חלב. לא פעם אפשר להיתקל במשפט כגון זה: „החוואי הנדרסון קיבל בשנת 1940 3000 פאונד חלב מאקר אחד של מספוא ובשנת 1951, לאחר שהצליח להתאים זני עשבים חדשים למרעה וכדומה, עלתה תנובת האקר ל-4500 פאונד“.

ואם בארצות הנ"ל, אשר להם בדרך כלל שטחי קרקע נרחבים יותר, מעוניינים בהגברת הייצור במשק בעלי-חיים לכל יחידת שטח, על אחת כמה וכמה שאנחנו צריכים לשקוד על הפניית מאמצינו בכיוון זה דוקא. ואם נרגיל את עצמנו להשקיע על תוצאות העבודה בענף הבקר בכיוון זה, והערכת היעילות תשתת על יסודות אלה, הרי נתקדם לקראת שתי המטרות: צמצום השטח ליצירת כמות מסוימת של תוצרת וביטוי מדויק יותר למציאות ולתנאי הייצור בענף משקי זה.

י. עצמון

וואת יעילות הייצור ויעילות ההזנה. אם נוכל להשוות שני משקים על יסוד מספרים כגון אלה: משק א' סיפק את המספוא לפרה בת תנובה ממוצעת כזו וכזו מכך וכך דונמים של מספוא בבעל וכך וכך דונמים בשלחין (המזון המרוכז אפשר לבטא בק"ג, כיוון שברוב המקרים הוא גם קנוי מהחוץ), ומשק ב' סיים את השנה בתנובה ממוצעת דומה או שונה מהנ"ל ושטחי האספקה הם כאלה וכאלה, הרי על כל פנים יושתתו אז החישובים וההשוואות על מספרים מדויקים יותר. ויתכן שצריך לפשט עוד יותר את הביטוי ליעילות הייצור וההזנה ולהסתפק בנוסחה הפשוטה של תנובת דונם מספוא בחלב. בנייר-זילנד, באנגליה ובארצות אחרות נור הגים לבטא בצורה זו את תוצאות הייצור, וכשמשווים משקים שונים מציינים שהנה במשק זה הניב הדונם מספוא 500 ק"ג חלב ובמשק השני נחלבו 750 ק"ג לכל דונם. וגם ההתקדמות בייצור המספוא ובהשבחת העדר במשק האחד

קטעים מדויקים על משלוח פרות מאוסטרליה

בינואר 1935 הובאו ארצה על ידי חברת „הביקר“ 168 פרות ומבכירות 10 פרים. הבקר נקנה באוסטרליה, שעל גבול הולנד, מאכרים שמגדלים ומחזיקים את בהמותיהם על המרעה ועל השחת; מזון מרוכז ניתן בכמויות מצומצמות מאד.

הפרות חולקו ב-26 ישובים — מושבים וקיבוצים — מאילת השחר בצפון ועד באר-טוביה בדרום. כעבור שנה מיום בואן של הפרות ארצה נערך מפקד, ולהלן ניתנים מספרים אחדים מתוצאות המפקד. במשך השנה הראשונה מתו ונשחטו 13 ראש; בגלל קדחת הקרצית יצאו 3 בהמות, והשאר יצאו מחמת המחלות השכיחות בבקר, כגון — מחלות קיבה, עטין, גוף זר וכד'. במשך השנה הראשונה לשהותן של הבהמות בארץ הן נבדקו שוב על מחלת השחפת ו-28 הגיבו חיובית, על אף הגבתן השלילית בשעת הקניה.

תנובת החלב של 157 פרות שנפקדו נעה בשנה הראשונה בין 2500 ק"ג ל-8000 ק"ג, והתנובה הממוצעת לכל המשלוח היתה 4770 ק"ג. על אחוז השומן הממוצע אי-אפשר לעמוד כיוון שלא נתקיימה אז ביקורת השומן ברוב המקומות, ובאיתם המקומות שנבדק הוא נע בין 3.3% ל-4%. עד למפקד הספיקו 26 פרות להמליט פעם שניה בארץ ותנובתן עלתה בשיעור ניכר בהשוואה לתנובתן מהשנה הראשונה. מבכירות, שבתקופת חליבתן הראשונה הגיעו לשיא יומי של 18 ק"ג, עלו עד 25 ק"ג בהמלטתן השנייה. גם ההתעברות במשך השנה הראשונה היתה טובה למדי: 100 פרות התעברו באופן נורמלי, 39 התעברו לאחר טיפול קצר ורק 6 לא היו הרות בזמן המפקד.

בסיכום המפקד נאמר „שהפרה האוסטרלית הסתגלה יפה בשנה הראשונה לתנאי הארץ והניבה תנובה גבוהה למדי; שגר הפרות האלה תפתח טוב“.

עמודי-עץ לגדרות

אין נוטים להשתמש בעמודי-עץ לגדרות מחמת החשש של בלייה מהירה. באוניברסיטה של אילינויס ערכו ניסויים של שימיר עמודים מעץ רך ועץ קשה באמצעות פנטאכלור פינול. מ-150 עמודים מעץ רך רק 9 הראו סימני רקב קלים לאחר שהיו בשימוש משך 7.5 שנים, לעומת זה נראו סימני רקב ב-19 עמודים מתוך 171 שהוכנו מעץ קשה. יש אם כן להסיק מזה שהטיפול בחומר שימיר הנ"ל הוא יעיל יותר בעמודים מהעץ הרך.

עמודי עץ ללא טיפול בחומר המשמר בלו לאחר שלוש שנים של שימוש.